

Overnachtende Grutto's in het Haarlemse veenweidegebied in 1991

Fred Cottaar & Steve Geelhoed

Inleiding

Nadat de overnachtende Grutto's in de Spaarnwouderplas na het broedseizoen van 1990 waren geteld, werd besloten om de slaapplaatsen van deze vogels nog een jaar te tellen. Getracht is om de hele periode dat de Spaarnwouderplas als slaapplaats door de Grutto's gebruikt werd te tellen. Daarnaast is ook geteld in de Gruiterspolder, die alleen in het vroege voorjaar als slaapplaats wordt gebruikt. In de loop van het seizoen is verder een nieuwe slaapplaats in Oeverland de Liede ontdekt. In deze bijdrage worden de resultaten van de tellingen in 1991 gepresenteerd. Daarnaast wordt ook een overzicht gegeven van een aantal waarnemingen van gekleurringde Grutto's.

Beschrijving van de slaapplaatsen

De Spaarnwouderplas ligt aan de Kerkweg in Spaarnwoude. Deze plas is ontstaan na inklinking (uitdroging en dientengevolge compacter worden) van het daar in een gegraven zandput gestorte veen.

De Gruiterspolder ligt ten noordwesten van Spaarndam. In de wintermaanden wordt 'de Gruiters' met de aangrenzende ijsbaan Nova Zembla onder water gezet. Rond 18 maart werd begonnen met het droogpompen van het gebied, zodat het gebied op de 22e zo goed als droog was.

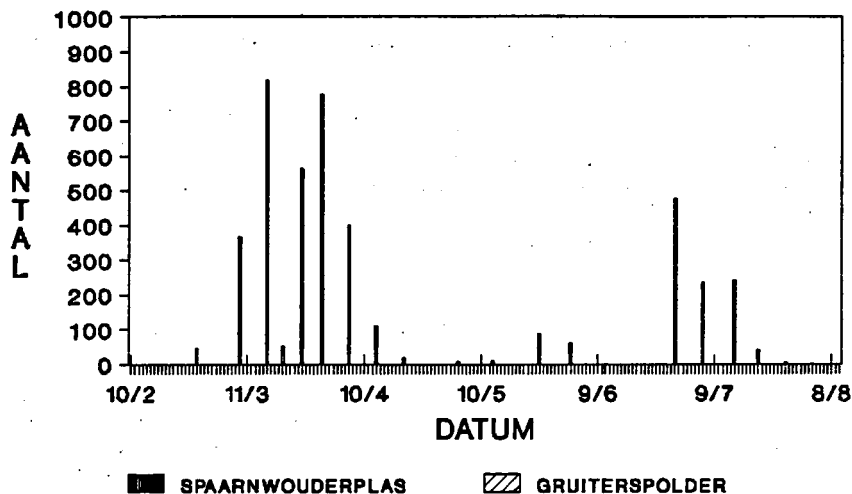
Telperiode en -methode

Van 27 februari t/m 3 augustus is de Spaarnwouderplas vrijwel wekelijks geteld. Alleen tussen 3 en 22 juni is niet geteld. De Gruiterspolder is tussen 25 februari en 30 maart vier keer geteld. Drie van de vier tellingen vonden simultaan met een telling van de Spaarnwouderplas plaats. Aan de tellers werd gevraagd om ongeveer een uur voor zonsondergang aanwezig te zijn en te tellen zolang de lichtomstandigheden het toelieten. Veel vogels kunnen immers in de schemer aankomen.

Om een idee te krijgen van de herkomst van de overnachtende vogels is tijdens de tellingen ook gekeken naar de aanwezigheid van gekleurringde Grutto's.

Na het broedseizoen is getracht een idee te krijgen van de

verhouding adulte en juveniele Grutto's door de leeftijd te scoren van groepen foeragerende vogels. Helaas gebeurde dit slechts bij twee groepen.

Figuur 1. Aantalsverloop van overnachtende Grutto's in de Spaarnwouderplas en Gruiterspolder in 1991.

Seizoensverloop in 1991

Het verloop van het aantal overnachtende Grutto's wordt weergegeven in figuur 1. De eerste exemplaren worden 25 februari in de Gruiterspolder vastgesteld. Enkele weken later wordt het hoogste aantal reeds vastgesteld. Op 16 maart slapen er 348 Grutto's in de Gruiterspolder en 470 in de Spaarnwouderplas. Vervolgens nemen de aantallen sterk af. Van eind april tot half mei worden er slechts enkele tientallen vogels waargenomen. In juni worden weer hogere aantallen geteld. Het najaarsmaximum wordt op 29 juni vastgesteld, wanneer er ongeveer 475 Grutto's in de Spaarnwouderplas overnachten. In de eerste helft van juli verdwijnen de meeste Grutto's uit de regio. De laatste exemplaren worden echter op 6 september in de Inlaagpolder gezien.

De eerste weken na aankomst slapen de Grutto's op verschillende plaatsen. Naast de Spaarnwouderplas worden er ook overnachtende vogels in de Gruiterspolder en het aangrenzende Nova Zembla aangetroffen. Tot 16 maart neemt het aantal overnachtende vogels toe. Vanaf de 18e wordt het gebied echter drooggepompt, zodat het gebied zijn aantrekkingskracht voor Grutto's snel verliest. Op de 30e worden er dan ook geen Grutto's meer aangetroffen.

Later in het seizoen is tijdens een inventarisatie van broedvogels in Oeverland de Liede een nieuwe slaapplek ontdekt. Op 24 maart waren hier 's ochtends 52 Grutto's aanwezig. Later op de ochtend vlogen deze vogels weg. Op 21 april werden er 24 vogels waargenomen die later paarsgewijs wegvlogen (med. Evert van Huijssteeden).

Overige waarnemingen

Er werden twee Grutto's met kleurringen waargenomen. Het eerste ex. (links alu./zwart/blauw; rechts rood/blauw/geel) was een oude bekende: deze vogel is waargenomen op 23 maart en 10 april in de Gruiterspolder; in 1988 en 1990 is hij in de Vereenigde Binnenpolder en bij de Spaarnwouderplas waargenomen. Het tweede exemplaar (links alu./rood/blauw, rechts blauw/geel/rood) is op 10 april in de Gruiterspolder gezien. Beide vogels zijn in de Schaalsmeerpolder bij Wormerveer geringd.

Van twee foeragerende troepen in de Vereenigde Binnenpolder is het aantal juveniele exemplaren genoteerd. Op 19 juni zijn in een troep van 228 Grutto's maar enkele juvenielen gezien. Dit was echter anders op 14 juli toen in een groep van 124 vogels maar liefst 92 juveniele exemplaren werden waargenomen. Hoewel het slechts twee waarnemingen betreft, kan de voorzichtige conclusie getrokken worden dat het aandeel onvolwassen vogels in de loop van het seizoen toeneemt. Gezien de afnemende aantallen overnachtende Grutto's is het aannemelijk dat volwassen Grutto's het Haarlemse veenweidegebied eerder verlaten dan de onvolwassen vogels.

Dankwoord

Het telrooster werd opgevuld door: Hans Groot, Martin Hin, Evert van Huijssteeden, Guido van Leeuwen, Marianne Willems - Stuart, Dirk Tanger, Marianne Zijderfeld en ondergetekenden. Alle tellers worden hierbij bedankt voor hun inzet.

Fred Cottaar, Marsstraat 1, 2024 GA Haarlem
Steve Geelhoed, L. Springerlaan 300, 2033 TH Haarlem